

Місячний Економічний Моніторинг України

№242, березень 2025 року

Резюме

- Темпи зростання реального ВВП в лютому за оцінкою ІЕД сповільнились до 0,5% дпр, оскільки російські обстріли та підвищення невизначеності призвели до спаду у ряду галузей.
- В лютому імпорт газу зріс в 12 разів порівняно з січнем до 512 млн м³.
- У лютому Україна збільшила імпорт електроенергії на майже 30% дпр до 244 тис. МВт-год.
- В лютому вантажообіг портів Великої Одеси склав 8 млн тонн, що на 21% більше, ніж в січні. Залізничні перевезення скоротилися на 12% дпр.
- Експорт товарів у лютому впав на 10% дпр, тоді як імпорт зріс на 15% дпр.
- В лютому Україна не отримувала коштів від зовнішніх партнерів. Однак фінансування вже почало надходити в березні.
- В лютому та березні зросла невизначеність щодо допомоги Україні з боку Штатів.
- У лютому місячна інфляція була нижчою за 1% дпр вперше за шість місяців, що дозволяє сподіватись на певне послаблення інфляційного тиску
- НБУ у березні підвищив ставку до 15,5% річних, але може на цьому зупинитись .
- Гривня укріплюється до долара у перші місяці року на фоні зниження попиту на готівкові долари.

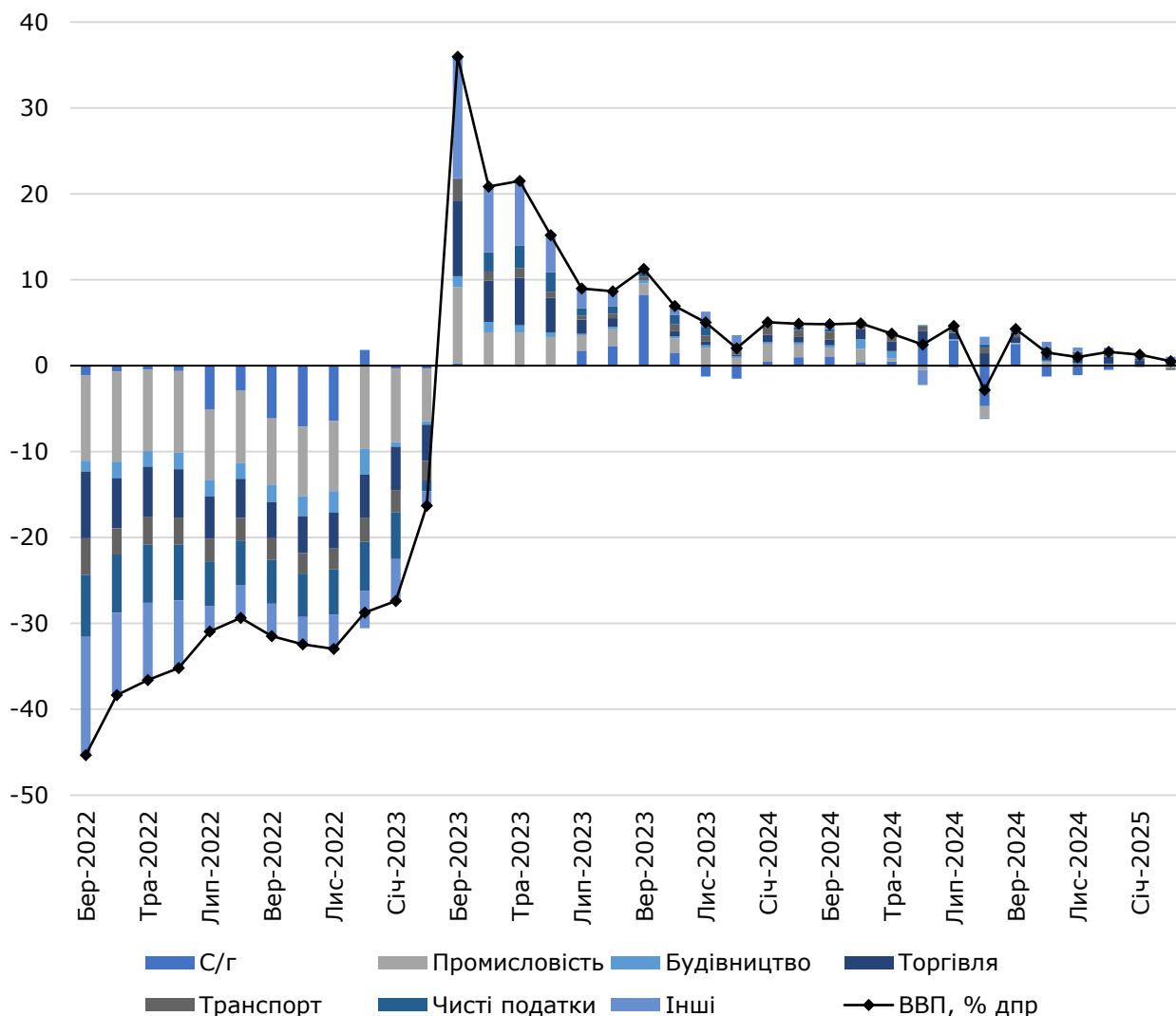
ВВП та реальний сектор: Суттєве сповільнення приросту реального ВВП у лютому

З огляду на нові дані та дещо вдосконалену методологію ми переглянули нашу оцінку приросту реального ВВП в січні до 1,3% дпр. Темпи зростання реального ВВП в лютому за оцінкою сповільнились до 0,5% дпр, оскільки російські обстріли та підвищення невизначеності призвели до спаду у ряду галузей, що нівелювало відновлення, яке продовжується у інших галузях економіки. Так, зокрема через обстріли портів темпи падіння реальної валової доданої вартості (ВДВ) в транспорті збільшились з майже 1% дпр в січні (через відсутність транзиту газу) до 4,5% дпр в лютому. В результаті сповільнились темпи зростання в торгівлі до 3,5% дпр.

Обстріли газової мережі (видобування та розподілу) на Харківщині та Полтавщині, як «Нафтогазу», так і приватних власників, погіршили ситуацію в добувній промисловості, яка раніше вже знизила виробництво через тимчасову окупацію кількох вугільних шахт в Донецькій області. В результаті реальна ВДВ в галузі скоротилась на понад 5% дпр.

Також в переробній промисловості приріст реального ВВП стримувався обстрілами росіянами промислових об'єктів та інфраструктури, а також плановими відключеннями електроенергії. За оцінкою він становив 2,5% дпр в лютому. Так, результати опитування бізнесу, яке щомісяця проводить ІЕД, показало, що ключовими перешкодами для діяльності промислових підприємств в лютому були брак робочої сили, зростання цін на фактори виробництва та небезпека працювати. При цьому, незважаючи на планові відключення лише 18% респондентів назвало перешкодою доступ до електроенергії. Ймовірно, це є наслідком адаптації бізнесу, використання власних потужностей генерації електроенергії та її імпорт. Падіння ВДВ у електроенергетиці, за оцінкою становило близько 5% дпр.

Рисунок 1: Внески до реального ВВП, в.п.

Джерело: оцінка ІЕД

Реальна ВДВ в сільському господарстві скоротилась за оцінкою на 1,1% дпр. Це відображає падіння у тваринництві, оскільки показники сільського господарства в перші п'ять місяців року не включають показників рослинництва.

Енергетика: росія атакує український газовидобуток

Електроенергія. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив, що з початку повномасштабного вторгнення РФ через ворожі атаки Україна втратила 10 ГВт генерації.

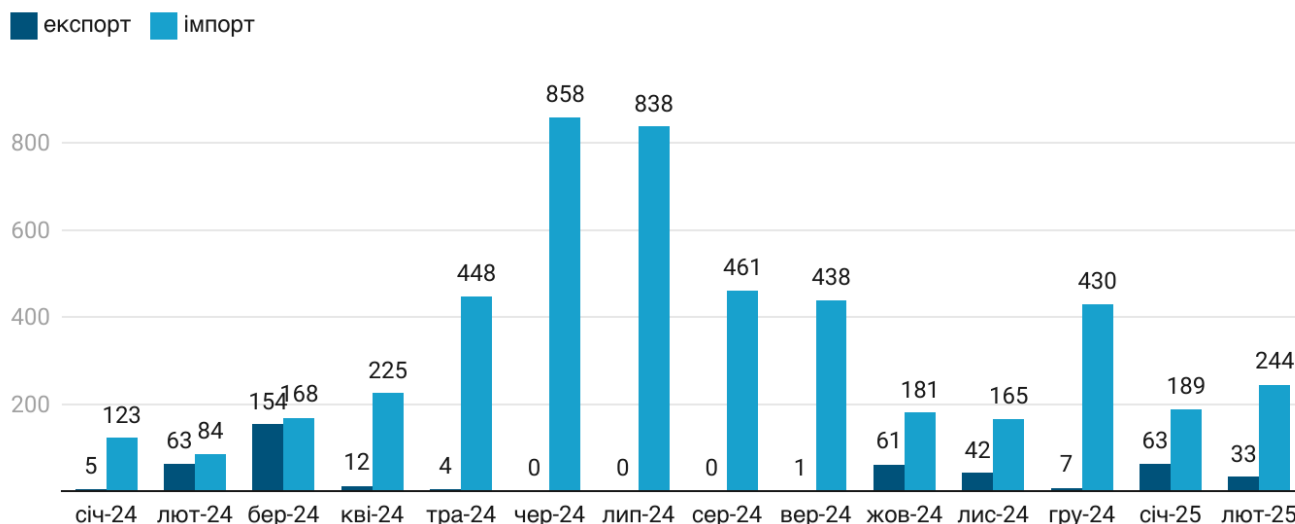
Через атаки Росії на енергетичну інфраструктуру України, що далі тривають, продовжуються відключення електроенергії для бізнесу. Були пошкоджені енергооб'єкти в Запорізькій, Одеській та Дніпропетровській областях. «Укренерго» попередило про можливе збільшення відключень через атаки та планові ремонти енергоблоків на АЕС. Крім того, внаслідок безсніжної зими суттєво менше було накопичено води на ГЕС, що впливає на їх роботу.

У лютому Україна збільшила імпорт електроенергії на майже 30% дпм до 244 тис. МВт-год. Найбільше електроенергії було поставлено з Угорщини (35%) та Словаччини (30%). У порівнянні з лютом 2024 року імпорт електроенергії зріс у 2,9 раза.

На ринку електроенергії складна ситуація із взаємною заборгованістю учасників ринку: «Гарантований покупець» винний виробникам з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) 24,8 млрд грн, «Укренерго» за послугу для ВДЕ — 19,4 млрд грн, «Укренерго» перед учасниками на балансуєчому ринку — 18,4 млрд грн, «Укренерго» перед постачальниками універсальних послуг — 3,4 млрд грн. Водночас борг перед «Укренерго» досяг понад 36 млрд грн.

Фонд підтримки енергетики України втратив 75 млн дол. США, які у вигляді гранту виділило Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Агенція наприкінці лютого розірвало грантову угоду через зупинку програми Державним департаментом США. Станом на 24 лютого 2025 року фонд залучив від донорів понад 1,11 млрд євро, близько 91% суми уже фактично надійшли в фонд. На США припадало 6,7% загальної суми внесків. Найбільшими донорами Фонду є Німеччина, ЄС та Швеція. Фонд підтримки енергетики з квітня 2022 року допоміг відновити 2 ГВт генерувальних потужностей, а також профінансував закупівлю генераторів, турбін, систем керування, високовольтного обладнання та інших критично важливих компонентів.

Рисунок 2: Експорт та імпорт електроенергії у 2024-2025 роках, тис. МВт-год

*Примітка: Показники на основі даних про комерційні перетоки електроенергії до/з України. Дані митниці можуть відрізнятися від цих показників
Джерело: ExPro Consulting*

Газ. На початку березня росія атакувала об'єкти газовидобутку ДТЕК на Полтавщині, через що була зупинена їх робота, та по одному з вузлів газогону в районі Тернополя. Також було кілька атак в лютому по газовим родовищам на Полтавщині та Харківщині. Удари по газовидобутку активізувалися після припинення транзиту українською територією російського газу до Словаччини. За даними агентства [Reuters](#), газовидобуток всередині країни після цьогорічних

ракетних ударів по галузі зменшився на 40%, що змусило Україну значно наростити імпорту газу. Україна планує в лютому та березні 2025 року імпортувати до 800 млн м³ газу.

За даними ExPro, в лютому Україна імпортувала 511,8 млн м³ природного газу, що є найвищим місячним обсягом за 1,5 року, з вересня 2023 року. У порівнянні з січнем обсяги імпорту газу зросли в 12 разів. Найбільше газу було імпортовано зі Словаччини – 46% від усіх імпортних поставок. Крім того, з Угорщини було імпортовано 43% та з Польщі 11%.

НАК «Нафтогаз України» та польська енергетична компанія ORLEN уклали меморандум про стратегічну співпрацю у сфері постачання зрідженого природного газу (LNG) та підписали контракт на постачання близько 100 млн м³ газу. Газ надходитиме з партії зрідженого природного газу, що буде доставлена до терміналу в Клайпеді (Литва). Потім газ транспортуватиметься газопроводом GIPL, що з'єднує Литву та Польщу, і далі через польську територію до інтерконектора на українському кордоні в Дроздовичах, де його отримає «Нафтогаз».

Норвегія виділила близько 380 млн євро на підтримку енергетичної безпеки України – закупівлю газу, відновлення електромереж, аварійні генератори та ядерну безпеку. Кошти надійдуть через Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

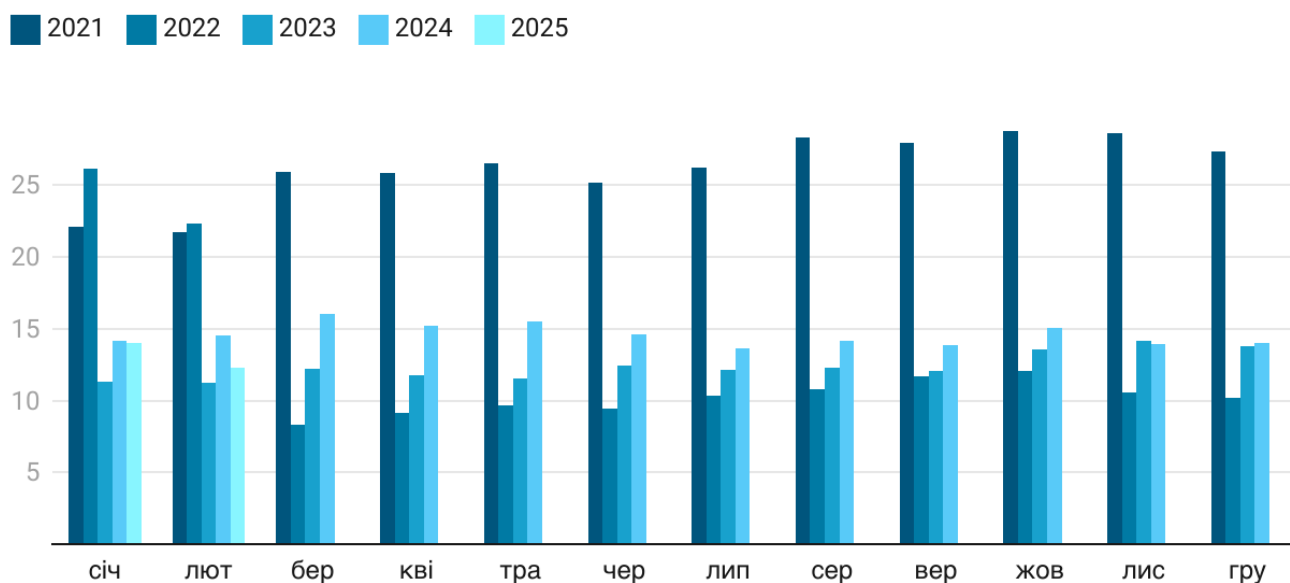
Транспорт: Запроваджується єЧерга для вантажівок масою понад 3,5 т

Морський транспорт. Росія продовжує атакувати портову інфраструктуру України. Ввечері 11 березня росія атакувала в одеському порту цивільне судно MJ PINA із пшеницею для Алжиру. Внаслідок удару загинули чотири громадянина Сирії. Кількість підбитих в українських морських портах іноземних суден сягнула 29. В лютому вантажообіг портів Великої Одеси склав 8 млн тонн (зростання на 21% дпм), з яких 5,2 млн т – агропродукція.

Українським морським коридором пройшли вже понад 4 тисячі суден. Експорт української агропродукції морським коридором сягнув 70 млн т. Ще 36 млн т вантажів – непродовольчі товари (зокрема, руда, металургійна продукція).

Залізничний транспорт. У лютому залізничним транспортом перевезено 12,3 млн т вантажів, що на 12% менше, ніж в січні, та на 16% менше, ніж в лютому 2024 року. З них до портів перевезено 4,2 млн т та до західного кордону 2 млн т вантажів. Найбільшу частку в перевезеннях складають руда (43%), зерно (37%) та чорні метали (6%).

Рисунок 3: Залізничні перевезення вантажів, млн тонн

Джерело: «Укрзалізниця»

За попередніми очікуваннями «Укрзалізниця» на 2025 рік, у разі збереження чинних тарифів, компанія може отримати 22 млрд грн збитків від пасажирських перевезень, а прибутковість вантажних перевезень скоротиться до 5-6 млрд грн, що не дозволить покрити збитковість

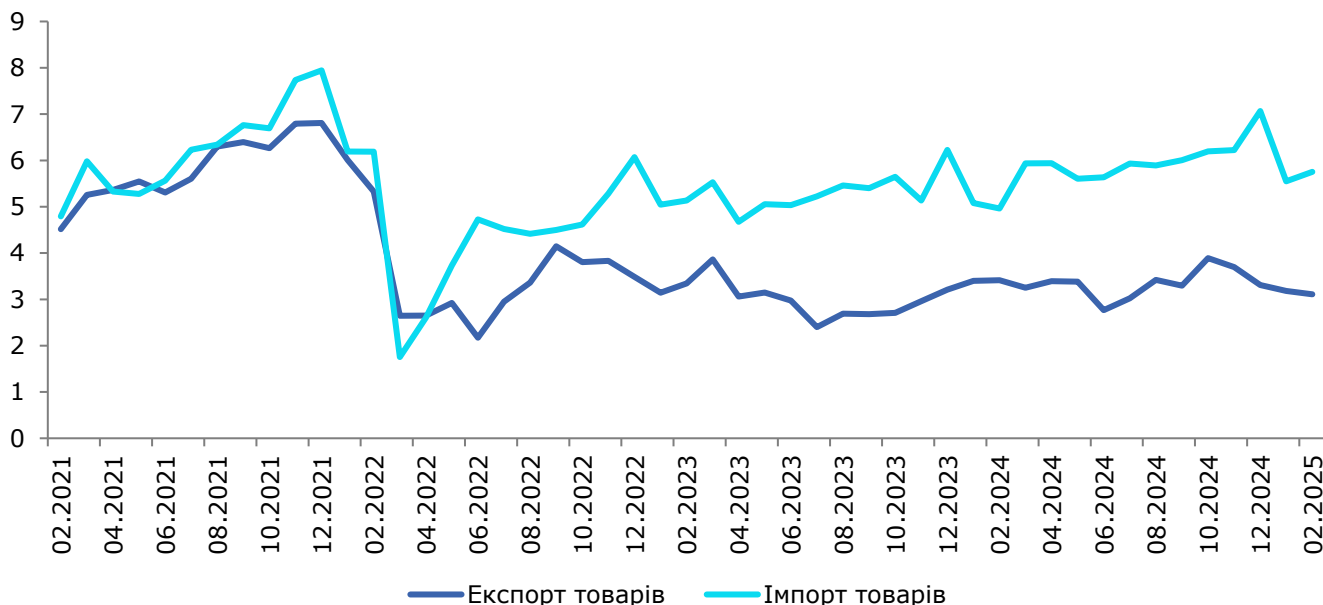
пасажирських перевезень. Саме тому «Укрзалізниця» пропонує збільшити тарифи на вантажні перевезення на 37%, проти чого активно виступає бізнес.

Автомобільний транспорт. З березня 2025 року всі ліцензовані перевізники, що здійснюють перевезення вантажівками масою від 3,5 тонн, зобов'язані використовувати систему єЧерга для перетину кордону, що раніше було обов'язковим лише для транспорту понад 7,5 тонн. Запровадження відбуватиметься поетапно: з 11 березня на пункті пропуску зі Словаччиною Ужгород – Вишне Немецьке та одним із переходів із Польщею (Смільниця – Кросьценко), з 18 березня – на ключових польських напрямках (Краківець – Корчова, Шегині – Медика, Рава-Руська – Гребенне), а з 25 березня – на угорському кордоні (Чоп – Захонь). Передбачено розділення черг для порожніх і завантажених вантажівок із механізмом автоматичного скасування реєстрації у разі невідповідності митного статусу. Система єЧерга охоплює 23 пункти пропуску, а за час її експериментального впровадження через неї пройшло понад 725 тисяч вантажівок. Очікується, що ці зміни зменшать затори, покращать прогнозованість перетину кордону та прискорять логістику.

Зовнішня торгівля: Експорт товарів знизився в лютому

Експорт товарів у лютому залишився близьким до січневого, але впав на 10% дпр до 3,11 млрд дол. США. Падіння до попереднього року насамперед відображало менші запаси сільськогосподарських товарів. Так, аграрний експорт впав на 16% дпр, але залишався близьким до рівня січня. Експорт сільськогосподарських продуктів підтримувало несподіване зростання експорту пшениці, сої та соєвої олії порівняно із січнем. Для пшениці обсяги експорту були найбільшими за три місяці, для сої за 12 місяців, а обсяги експорту соєвої олії ймовірно були рекордними (щонайменше з 2016 року) і скоріш за все третіми або четвертими в світі після Аргентини і Бразилії і можливо США. Це [пояснюють частковим переходом олійних заводів](#) на переробку сої на заміну соняшника, запаси якого є низькими. Також зріс експорт м'яса птиці: він був найбільшим з початку повномасштабної війни за фізичними обсягами. Порівняно з минулим роком вищі експортні ціни на основні види агропродукції (в тому числі за рахунок скорочення розриву експортних цін на кордоні України із світовими цінами) підтримали номінальні показники експорту.

Рисунок 4: Торговля товарами України, млрд дол. США

Джерело: Державна митна служба України

Експорт продукції металургії дещо знизився до 301 млн дол. з 328 млн дол. у січні, але у річному виразі впав на 18% дпр. Порівняно з січнем металурги збільшили експорт напівфабрикатів та прутків за рахунок зменшення прокату та призупинення експорту чавуну. Експорт мінеральної продукції знизився до 242 млн дол або на 20% дпр. Експорт продукції машинобудування залишався близьким до показника січня і склав 287 млн дол, але зріс на 68% дпр з низької бази. Експорт інших товарів зріс порівняно з січнем та минулим роком, зокрема за рахунок виробів з деревини.

Імпорт товарів у лютому склав 5,75 млрд дол. США і зріс на 15% дпр. Імпорт машин та обладнання склав 2,14 млрд дол., що було близьким до показника січня і на 28% дпр вище, ніж минулого року. Імпорт енергетичного обладнання знизився до 350 млн дол. у лютому порівняно із 431 млн. дол. у січні, можливо, на фоні призупинення допомоги США. При цьому почав відновлюватись імпорт сонячних панелей.

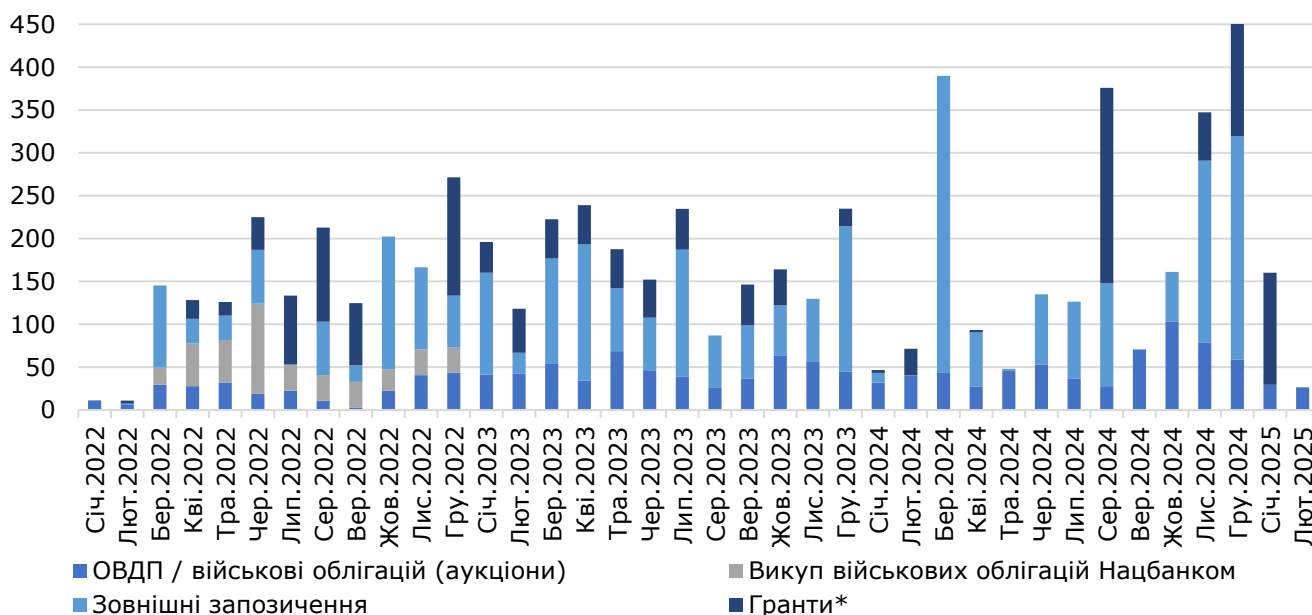
Імпорт енергоносіїв у лютому впав на 11% дпр до 625 млн дол. через високу статистичну базу та зниження середньої ціни й фізичних обсягів імпорту нафтопродуктів. При цьому різко зріс імпорт вугілля, коксу та електроенергії. У лютому також зріс імпорт сільськогосподарських продуктів (на 28% дпр) в тому числі насіння соняшника, хімічних продуктів (на 11% дпр) включно з добривами та інших товарів.

Фіскальна політика: Зовнішнє фінансування в лютому було відсутнє

В лютому Україна не отримувала коштів від зовнішніх партнерів. Однак фінансування вже почало надходити в березні. Зокрема в першій половині березня Україна отримала 0,8 млрд фунтів стерлінгів від Об'єднаного Королівства, а також 2,5 млрд канадських доларів від Канади в межах механізму допомоги ERA (Extraordinary Revenue Acceleration). Також в березні мають надійти 3,5 млрд євро від ЄС в межах Ukraine Facility, оскільки Україна виконала всі індикатори Плану України за четвертий квартал 2024 року.

В лютому на рівні експертів ухвалено рішення про сьомий перегляд програми МВФ, хоча існують проблеми з виконанням структурних маяків. Так, парламент не зміг скасувати правки Лозового, а тому, найвірогідніше, цей маяк буде перенесено на пізніше. Водночас інший маяк майже виконано, хоча й з запізненням: парламент ухвалив закон про Вищий адміністративний суд. Однак закон ще має підписати Президент, що є необхідною умовою для призначення засідання Виконавчої Ради МВФ. Ще однією передумовою для затвердження сьомого перегляду, ймовірно, є підписання президентом законопроекту про підвищення акцизів (законопроект ухвалено в грудні 2024 року). Коли Україна виконає передумови, Виконавча Рада МВФ, як очікується, ухвалить рішення про перегляд та надасть Україні 0,4 млрд дол. США, що вдвічі менше, ніж планували раніше. Як пояснили в НБУ, що суму зменшили на запит уряду України оскільки достатні надходження з інших джерел. Загалом такий запит відповідає планам з управління ліквідності: уряд зараз має достатньо валютної ліквідності, яка є дешевшою за позики МВФ. При цьому, програма МВФ наразі структурована в такий спосіб, що у 2026-2027 роках Україна починає отримувати від МВФ менше, ніж сплачує у відсотках та погашенні попередньо отриманих позик.

Рисунок 5: Фінансування та гранти, які надійшли в державний бюджет, млрд грн

Примітка: * гранти є частиною доходів бюджету, які обліковуються за кодом 42000000 «Офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ»

Зовнішні запозичення в грудні 2024 року та січні 2025 року включають відповідно 1 млрд дол. США та 3 млрд євро, отримані від США та ЄС за механізмом ERA

Джерело: Мінфін

Валовий випуск ОВДП Мінфін у лютому дещо скоротив до 26,5 млрд грн на фоні зростання середньозваженої ставки, що пов'язано з підвищенням облікової ставки Нацбанком. При цьому, в межах управління ліквідністю Мінфін вперше провів аукціон з обміну ОВДП (switch-аукціон) на платформі аукціонів Блумберг, замінивши частину ОВДП з терміном погашення у 2025 році на ОВДП 2027 року.

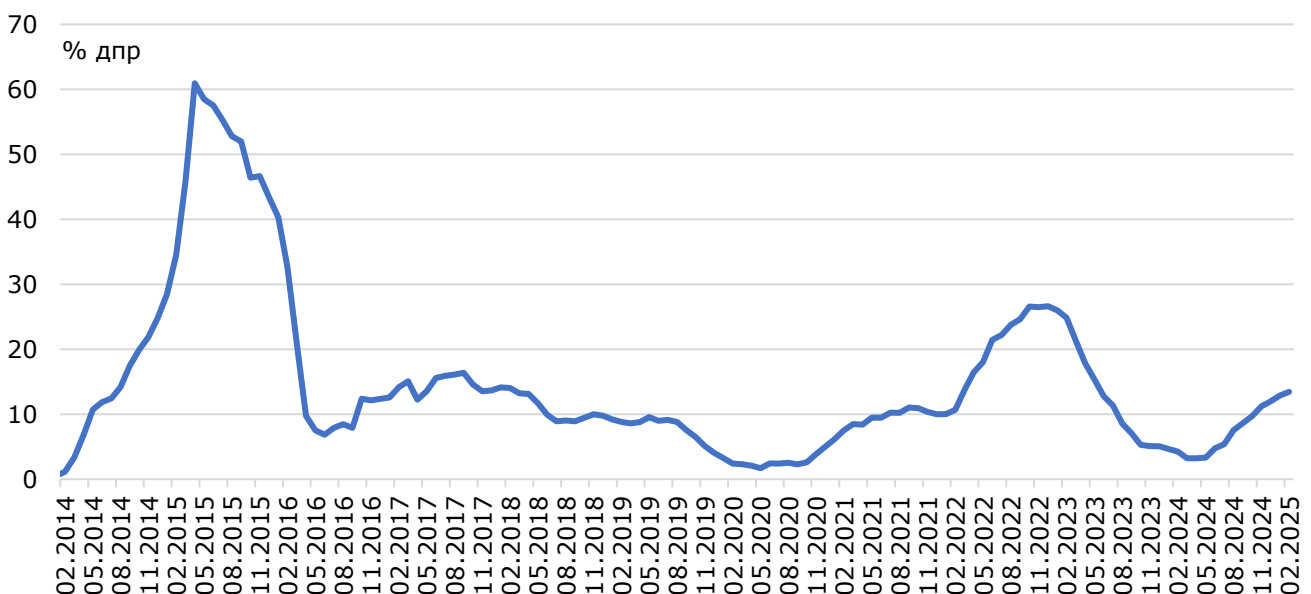
Доходи Держбюджету дещо скоротились порівняно з січнем. Вони становили 253 млрд грн (порівняно з 283 млрд грн в січні). З них 120 млрд грн (в січні 156 млрд грн) були доходами до спеціального фонду бюджету, передусім військова допомога, яку ставили на баланс військових частин. При цьому доходи загального фонду Держбюджету дещо зросли завдяки вищим надходженням від податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств (ПНПП). Останні зросли у майже шість разів порівняно з показником минулого року до 11,2 млрд грн. Доходи від ПДВ на вироблені в Україні товари та імпортовані товари та послуги скоротились порівняно з другим півріччям 2024 року, але зросли до лютого 2024 року.

Разом з тим в лютому та на початку березня зростає невизначеність щодо допомоги Україні з боку США: як військової, так і фінансової. Президент Трамп зупинив будь-яку допомогу Україні, хоча зараз її пообіцяли розморозити. Також, в кінці січня було зупинено фінансування проектів технічної допомоги з боку USAID, від чого постраждали як громадські організації, такі і уряд. США зупинили фінансування Енергетичного фонду, створеного для допомоги Україні відбудувати швидко енергетику після обстрілів росії. Іншим важливим напрямком техдопомоги США булию напрацювання цифрових рішень для Уряду. Тому наразі Уряд шукає альтернативні джерела фінансування. Призупинення військової допомоги від США змусило уряд переглянути розпис бюджету, наблизивши видатки на воєнні потреби. Хоча надходження військової допомоги принаймні частково відновились, зберігається ризик подальших зупинок допомоги. Отже, минулорічна історія може повторитись, коли в кінці року треба буде вносити зміни до Держбюджету для фінансування оборони та безпеки. Ймовірно, це буде зроблено за рахунок коштів, отриманих від ERA. У такому випадку в Україні залишиться обмаль грошей на фінансування 2026 року, коли потреба в коштах може виявитись такою, як і цього року. Тому дуже сприятливими для України є зусилля країн ЄС розробити додаткові інструменти для фінансування оборони України.

Інфляція: Споживча інфляція сягнула 13,4% дпр у річному виразі

У лютому споживча інфляція у річному виразі знову прискорилась і сягнула 13,4% дпр. Основні чинники інфляційного тиску загалом не змінились: вищі витрати виробників на робочу силу (за останніми даними Держстату середня зарплата зросла на 25,6% дпр у четвертому кварталі 2024 року), електрику та неперервне енергопостачання, посилення інфляційних очікувань. Для продуктів харчування додаткову роль грають низькі запаси продуктів минулорічного урожаю та зростання експортних цін на українську агропродукцію.

Рисунок 6: Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат

Втім у місячному виразі інфляція склала 0,8% дпм і вперше за шість місяців зростання цін не перевищило 1%. Хоча результат одного місяця не обов'язково повториться у наступному, не схоже, що сповільнення інфляції у лютому викликане одноразовими факторами. Зміни цін були невеликими для великої частини споживчого кошика. Це може відображати більшу чутливість споживачів до цін і, відповідно, зниження попиту на товари та послуги із найбільшими перепадами цін.

Втім зміни цін на окремі товари були більш відчутними. Ціни на зимовий одяг та взуття, як звичайно, знижувались у лютому (на 3% дпм). Водночас продовжилось суттєве зростання цін на ряд продуктів харчування через чинники, про які ми писали вище. Зокрема йдеться про низькі запаси та підвищення експортних цін: молочні продукти, олію, ряд овочів і фруктів (капусту, моркву, яблука). Також після обвалу цін у січні підвищились ціни на яйця.

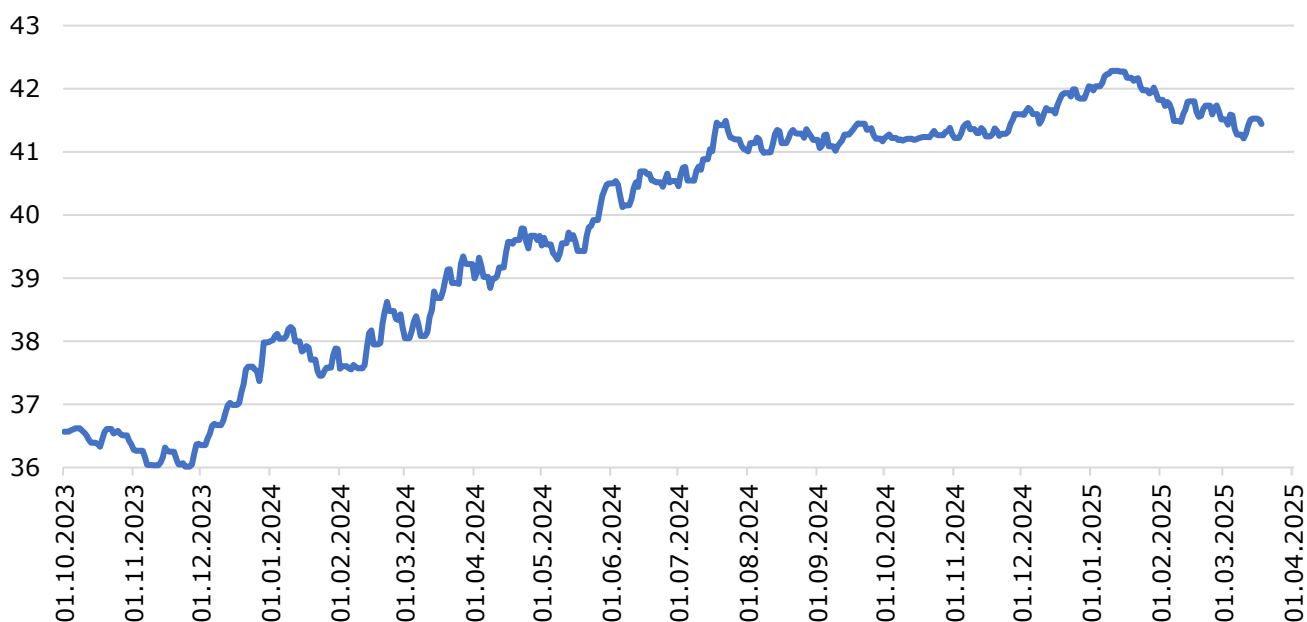
Монетарна політика та обмінний курс: Укріплення гривні продовжується на фоні вищих відсоткових ставок

Монетарна політика. НБУ у березні вчергове підвищив ставку з 14,5% до 15,5% річних у відповідь на високий інфляційний тиск. НБУ також вирішив посилити стимули для банків щодо залучення строкових депозитів від населення. Учасники засідання КМП (комітету з монетарної політики) відзначили зниження ризиків зовнішнього фінансування та укріплення гривні. Втім у КМП також звернули увагу на паралельне посилення геополітичних ризиків та ймовірне збільшення витрат виробників через нижче газовидобування.

Щодо майбутніх кроків у НБУ запевнили про готовність до подальшого підвищення облікової ставки у разі посилення інфляційного тиску. При цьому більшість членів КМП висловили обережний оптимізм, вважають, що чинного рівня ставки може бути достатньо для повернення інфляції до однозначного рівня, і не виключають повернення до зниження облікової ставки пізніше цього року.

Обмінний курс. Гривня продовжила укріплення до долара США і в останні тижні залишалась у проміжку в 41,2-41,5 грн за долар. При цьому НБУ знизив інтервенції за три тижні, що закінчились 16 березня до 1,8 млрд дол. (ми беремо показник за три тижні, а не як звичайно за чотири тижні, щоб не враховувати одноразовий сплеск попиту на іноземну валюту). Це відображало зниження чистого попиту на готівкову валюту та певне зростання пропозиції безготівкової валюти.

Рисунок 7: Офіційний курс гривні до долара США (грн за дол. США)

Примітка: Зауважимо, що значення обмінного курсу на рисунку починаються з 36 грн за дол. США.
Джерело: НБУ

Міжнародні резерви НБУ на кінець лютого знизились до 40,1 млрд дол. з 43,0 млрд дол. у січні через те, що на лютий не були заплановані надходження від донорів. При цьому НБУ витратив

3,0 млрд дол. на підтримку гривні в лютому. Уряд після тривалої перерви відновив розміщення валютних ОВДП і залучив 255 млн дол. Водночас в цілому на обслуговування боргу в іноземній валюті перед МВФ, Світовим банком та іншими кредиторами пішло 771 млн дол. За оцінкою резерви НБУ покривають майже п'ять місяців імпорту товарів та послуг.

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
<http://www.ier.com.ua>

Застереження

Ця публікація була підготовлена Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій. Її зміст є виключною відповідальністю Інституту економічних досліджень і політичних консультацій. МЕМУ має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.